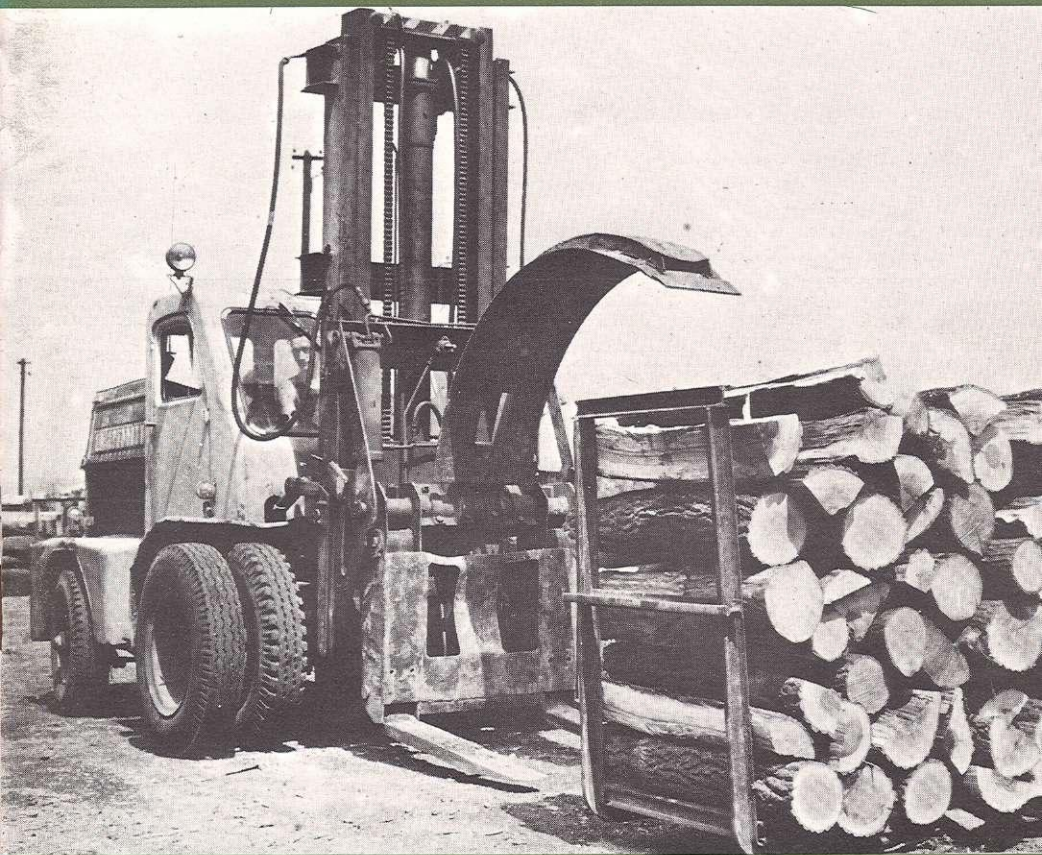

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 111. ÉVFOLYAMA

1976. ÁPRILIS * XXV. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

TARTALOM

<i>Jérome René:</i> FAGOK igazgatói értekezlet az ERTI-ben	145
<i>Fehér Imre:</i> Budapest és környéke erdőtelepítési programterve	151
<i>Dr. Tóth Béla:</i> Az Állami Gazdaságok 1975. évi erdőgazdálkodási bemutatója Szolnok megyében	155
<i>Nagy Antalné:</i> Erdők a Hortobágyon	161
<i>Szöke Miklós:</i> A motorfűrészek fejlesztési irányai	169
<i>Regős Béla:</i> Korszerűbb információs rendszert	175
<i>Czerny Károly:</i> Fagazdálkodási rendszer a ráckevei Aranykalász Termelészövetkezetben	180
<i>Címkép:</i> Rakodói anyagmozgatás a Mátrai EFAG-ban	
<i>Hátlapon:</i> Kulich Gyula mártír emlékműve Gyulán	

(Fotó: ERTI, Körmeny T. felvétele)

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Жером Р.:</i> Совещание директоров лесхозов, состоявшееся в Научно-исследовательском институте лесного хозяйства	145
<i>Фехер И.:</i> Программный план лесоразведений в Будапеште и его окрестностях	151
<i>Д-р Том П.:</i> Показ лесохозяйственной деятельности госхозов в 1975 г. в области Сольнок	155
<i>Надь А.-не:</i> Леса в районе Хортобадь	161
<i>Сёке М.:</i> Направления в развитии моторных пил	169
<i>Регёш П.:</i> Более современную информационную систему	175
<i>Черни К.:</i> Лесохозяйственная система в сельскохозяйственном производственном кооперативе „Аранькалас“ в с Рацкеве	180

CONTENTS

<i>Jérome, R.:</i> The meeting of directors of the forestry enterprises in the Institute of Forest Science	145
<i>Fehér, I.:</i> The afforestation project for Budapest and its surroundings	151
<i>Dr. Tóth, B.:</i> The forestry exhibition of state enterprises in Szolnok County 1975	155
<i>Nagy, A. (Mrs.):</i> Forests in the Hortobágy	161
<i>Szöke, M.:</i> Directions of developing the motor saws	169
<i>Regős, B.:</i> For a more up-to-date information system	175
<i>Czerny, K.:</i> The system of timber management in the Golden Ear Cooperative of Ráckeve	180

AZ ERDŐ

az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkesztő: dr. Keresztesi Béla. A szerkesztőség címe: Budapest II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: 1277 Budapest, Pf. 17. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest VII., Lenin krt. 9-11. Levélcím: 1906 Budapest, Pf. 223. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai, előfizethető még a Posta Központi Hírlap Iroda (1900 Budapest, József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 60,— Ft. egyes szám ára: 5,— Ft. Külföldön terjeszti a „Kultúra” Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (II-1389 Budapest, Pf. 149), az évi előfizetés ára: 7 §

6024 Révai Nyomda, Budapest — F. v.: Pováry Jenő

Index: 25 208

FAGOK igazgatói értekezlet az ERTI-ben

Nagy jelentőségű találkozóra gyűltek össze az Állami Fazgazdasági Vállalatok Országos Központja (FAGOK) vezetésével az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok és az erdőrendezőségek vezetői, valamint az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) kutatói. Az értekezlet célja az intézet 1975. évi kutatási eredményeinek ismertetése, megvitatása volt egyrészt azok mielőbbi gyakorlati hasznosítása, másrészt annak érdekében, hogy a kutatók újabb tájékoztatást kapjanak a gyakorlatnak a tudományos munkával szemben támasztott igényeiről, a megoldandó kérdésekről.

Az értekezletet DR. CSONTOS GYULA, a FAGOK vezérigazgatója nyitotta meg. A résztvevőket köszöntve az V. ötéves terv immár közismert célkitűzései közül a hatékonyság növelésére vonatkozót emelte ki, s ennek fontos feltételül a tudománynak gyakorlattá válását jelölte meg, azoknak a kutatási eredményeknek a gyakorlatba való gyors átvételét, amelyek előtte járnak a gyakorlatnak.

DR. KERESZTESI BÉLA, az ERTI főigazgatója köszönetet mondott a FAGOK-nak a gyakorlat és tudomány közötti ilyen széles körű párbeszéd lehetőségéért. Jónak ítélte meg ehhez az időpontot a két népgazdasági tervciklus háttérvonalaán és abban a derülátó hangulatban, ami az új gazdasági szabályozók nyomán kialakult. Bevezetesként rámutatott arra, hogy az értekezlet elé vitt anyag csupán része az intézet munkájának. Csak egy év eredményeit öleli fel és azt sem teljesen, mert az intézet az évi 20—25 millió forintnyi rendszeres költségvetési kutatási lehetőségen felül még mintegy 5—7 milliónyi megrendeléses munkát is végez, melynek eredményeit az értekezleten nem mutatták be. A mostani megrendeléses munkák elsősorban termelési rendszerek kialakítására irányulnak. Az első megrendelő a Délalföldi EFAG volt, itt a homoki fenyőtermelés rendszerét tervezi az intézet öt év alatt kidolgozni. Csatlakozik ehhez a Szombathelyi Fazgazdasági Kombinát 10 éves megrendelése ugyancsak fenyőtermelési rendszerre, részleges munka indult ilyen célból a Kiskunsági EFAG megrendelésére és végül a Mátrai s a Borsodi EFAG is igényt jelentett be hasonló kutatásra. Annak a reményének adott kifejezést, hogy a közös erőfeszítések eredményesen átsegítik erdőgazdaságunkat a technikai és technológiai váltás nehézségein és sikeresen vezetnek a termelés hatékonyságának célul tűzött növeléséhez.

Az intézet gondosan készült fel a beszámolókra. Tekintélyes kötetbe gyűjtötte egybe az év folyamán elkészült 53 kutatási jelentés rövid kivonatát és előzetes tájékozódásul a meghívottak rendelkezésére bocsátotta. A legfontosabb jelentésekről az érintett kutatók az értekezleten még további, szóbeli tájékoztatást is adtak. Összesen 17, csupán a lényegre törő kiselőadás hangzott el. Ezt követték a meghívott vezetők észrevételei, véleménynyilvánítása.

Általában elismerés nyilvánult meg az intézet végzett munkáját illetően. Többen érdeklődtek egyes jelentések részletesebb megismerhetése felől és megelégedéssel vették tudomásul, hogy az intézet könyvtárában minden további nélkül hozzáférhetők ezek. Az általános elismerés mellett nem hallgatták el azonban bíráló észrevételeiket sem. A leglényegesebb ezek között az intézet munkájában a *biológiai irányzat túltengésére és a kutatások hosszú kifutására* irányult. Többen úgy ítélték, hogy az elmúlt időben, de még a IV. ötéves terv időszakában is az előfa megtermelése, a fatermesztés állt az előtérben mind a kutatómunkában, mind az erdőgazdasági gyakorlatban. Alig történt valami és

ezért hiányzanak a hasznosítható eredmények a megtermelt fa megfelelő kitermelésére, hasznosítására.

ADAMKÓ JÓZSEF, a Mátrai EFAG igazgatója fogalmazott a legélesebben. Szenvedélyes hangú felszólalásában a tvrtvörvénynek az erdőgazdálkodásra vonatkozó részére figyelmeztetett és belőle különösen a műszaki alap fejlesztésére, a hatékonyság növelésére vonatkozókat hangsúlyozta. Az intézeti munkában a ma termelési kérdéseinek gyors megoldását sürgette, ami közelebről a fakitermelést, a megtermelt fa jobb hasznosítását jelenti. A gyakorlat ma azt várja elsősorban a tudománytól, mondja meg, hogy mely gépekkel, milyen eljárással lehet a legeredményesebben kitermelni, miként lehet a ma még számtalan elaprózott vágásterületet, munkahelyet összevonni. A gépek terén annak a tarkaságnak a megszüntetését várja, ami észrevétlenül eluralkodott, minden közismert hátrányával együtt. Szót emelt a munkavédelmi túlzások ellen, melyek hovatovább gátjává válnak a gépi munkának. Csatlakozott ehhez CSEP-REGI JÁNOS, a Balatonfelvidéki EFAG igazgatója. „Receptet” kért ő is a fakitermeléshez. Felemlítette a hosszúfás kudarcokat, és megfelelő tájékoztatást sürgetett a gépbeszerzésekben. A típustúltengést a vásárlások meggondoltabb központi támogatásával látta korlátozhatónak. Elismerte, hogy a szabályozók kedvezők, de csak úgy, ha a gazdaság teljesíteni tudja fakitermelési tervét, feladatát. Ehhez pedig egyre kevesebb a munkáskéz és ha megfelelő géprendszerek kialakításához segítséget nem kapnak, a termelés megakad. A gazdaság vezetése önállóan határoz, de ehhez mankót igényel. Ez pedig a kutatás, amire a vállalat napi feladatai végzése mellett nem képes. Ugyanez csengett ki CSANÁDI BÉLÁNAK, a Mecseki EFAG igazgatójának felszólalásából. Úgy látta, hogy a korábban nagy tömegben megtermelt fa hasznosítására sem a tudomány, sem a gyakorlat nem készült fel kellően. A kutatásban a fatermesztés még ma is túlsúlyban van. Felhozta, hogy az általuk kialakított hosszúhetényi alsórakodónak a minősítése is bürokratikusán folyik, egy éve húzódik. A fatermesztési kutatás előrehaladott és jól is informálta az erdőművelési szabályozók alakítását, de most a fakitermelés hatékonyságának növelésére kell összpontosítani.

A három igazgató nagyon egybehangzó véleményét még jobban aláhúzta DR. BONDOR ANTAL, a FAGOK igazgatója. „Egyszerűen elfelejtettük a felhasználót — mondta —, de most meg kell mutatni, hogy a fakitermelésben is a kutatás hozza meg az előrehaladást.” Nagyobb kockázatvállalást sürgetett a kutatómunkában, mert csak így lehet gyorsan eredményt elérni. A termelési rendszerek vonatkozásában megismételte a Műszaki Napok-on már kifejtett azt az álláspontját, hogy egy-egy rendszer az egymáshoz szorosan kapcsolódó folyamatokat (pl. mag-, csemetetermelés és erdősítés) fogja össze, kevesebb tekinettel a fafajra. Az ettől eltérő intézeti álláspontot később DR. SOLYMOS REZSŐ védte meg, kifejtve, hogy szükséges a fatermesztés és a fakitermelés jobb összhangját kialakítani a jövőben. Ennek egyik kedvező lehetőségét az általa szorgalmazott fatermelési rendszerek kidolgozása és gyakorlati bevezetése jelentheti. A fatermelés szerinte a fatermesztés és fakitermelés szerves egysége. Helytelen lenne a kettő között éles határvonalat húzni. A fatermelés-fejlesztés legfontosabb előfeltétele a termelési célok meghatározása, amelyhez főhatósági állásfoglalás szükséges.

A fakitermelés-gépesítés terén az intézetet ért elmarasztalást DR. SZEPESI LÁSZLÓ, az ERTI főigazgatóhelyettese igyekezett helyretenni. Sok észrevétel jogosságát volt kénytelen elismerni, de emlékeztetett arra, hogy a ma gyakorlatát a tegnapi kutatása alapozta meg és ebben az intézet a szükséges receptet

meg is adta. A holnap és holnapután gyakorlatát a mai tudományos munka lenne hivatott előkészíteni. Ehhez azonban sajnos a szükséges feltételek nem adóttak. Recept készítésére a hajlandóság ma is megvan, de az intézet nem kap gépeket, e nélkül pedig technológiát kidolgozni lehetetlen. Emlékeztetett arra, hogy a különböző, kudarcokat szenvedett divatok tekintetében az intézet mindig mérsékelt álláspontot foglalt el, nem rajta múlt azok elhatalmasodása. A munkavédelmi minősítések terén országos előírásokra hivatkozott, ezek alól indokolt esetben felmentést is kérnek. A gépesítési kutatás előtt tornyosuló nehézségek elhárításához a vállalatok, a FAGOK és az ágazatirányítás segítségét kérte.

Az erdőművelésnek máris kissé háttérbeszoruló kérdésében elsőnek OLASZY ISTVÁN, a Kisalföldi EFAG képviselőjében szólalt fel. Bejelentette, hogy a DANSZKY—SZECSKA-féle talajlazító-mélyművelőt teljes technológiai gépsorral évente 200—250 ha területen eredményesen használják. Megoldásra váró kérdésként vetette fel az erdőszítéspolitikához a vegyszerek adagolását és segítséget kért ennek megoldásában. A talajlazító-mélyművelő berendezés ügyét később többen is felhozták. SCHMALL FERENC, a Délalföldi EFAG igazgatója mint gépgyártó sürgette a teljes technológiai gépsor mielőbbi kialakítását is, mert szerinte országosan milliós károkat okozhat ennek elhúzódnása, illetve a vele kapcsolatos szabadalmi bejelentés rendezetlensége. A talajlazító-mélyművelővel az erdőszítés talajelőkészítését KÖLLŐ FERENC, a debreceni Erdőrendezés igazgatója nem látta megnyugtatóan megoldottnak. A mozaikszerűen változó termőhelyeken, melyeken korábban akácok állottak, nagyon nagy gond az ápolás. Az erdőrendezők részéről NAGY MIKLÓS veszprémi igazgató a bükk és tölgy termésének serkentési lehetőségeit kívánta kutattatni, valamint ugyancsak a vegyszeres ápolás hatásosságának fokozásában kért segítséget az intézettől.

A talajlazító-mélyművelő ügyében DR. KERESZTESI BÉLA részletes tájékoztatást adott, mert — a felszólalásokból megítélhetően is — e szolgálati találmány hasznosítását illetően a szakközönség, sőt a gazdasági vezetők köreiben is különböző, a való helyzetet nem helyesen tükröző nézetek terjedtek el. Dr. Danszky István és Szecska Dezső munkaköri kötelességüknek megfelelően foglalkoztak a vágásfelújítások gépesítésének és technológiájának problémájával. E munkájuk során alakították ki a talajlazító-mélyművelő berendezést, amelyet a hozzátartozó eljárással együtt az intézet 1972 októberében szolgálati találmányként bejelentett. Az Országos Találmányi Hivatal a berendezés (gép) és az eljárás különválasztását javasolta (amiből később sok bonyodalom támadt). Az intézet a gépre szabadalmat szerzett. A technológia megítélését a MÉM Tudományos Kutatási Főosztálya az üzemi kísérletek sikeres lebonyolításához kötötte. Ezért az intézet az eljárást teljes és sikeres gépi felújítási technológiaként értelmezve a hozzátartozó gépsorral együtt, csak a bizonyító kísérletek eredményétől függően kívánta szabadalmaztatni.

A talajlazító-mélyművelő berendezésből az ERTI Gépkísérleti Üzeme 29 példányt már 1973 elején legyártott és 22-t kísérleti munkára az erdőgazdaságoknak átadott, 1974-ben további 6 db-ot gyártott még. A gép sorozatgyártására a DEFAG vállalkozott. A sorozatgyártás beindítása azonban késétt, mert a feltalálók és az intézet között a hasznosítási szerződést illetően vita támadt. A vita ellenére az 1974. május 10-én kelt szabadalom szerinti berendezésből 1974 júliusában 10 db-ra az intézet előzetes gyártási engedélyt adott. Az országos igény a gépből, mintegy 40 db volt, melynek a legyártása az ERTI-ben és a

DEFAG-ban így a feltalálókkal folyó vitától függetlenül késedelem nélkül megtörtént.

A feltalálókval való vita lényege az volt, hogy eredeti találmányi díj igényüket (a hasznosítóknál jelentkező eredmény 9%-át, ami gépenként 345 ezer forintot tett volna ki) az intézet elfogadhatatlannak tartotta, mivel így az ennek kétszeresét kitevő intézeti találmányi díjjal együtt az 50 ezer forintért előállított gép horribilis összegbe került volna. Megállapodásra csak 1975 októberében került sor, amikor is egy gép árában 13 ezer Ft feltalálói találmányi díjat vettek figyelembe. Ennek kiszámításakor az eredeti bejelentés, ill. a feltalálók által „eljárásként” bejelenteni kért technológia is figyelembevételre került. Ennek alapján az intézet 1976 januárjában a találmányi díj első részét a feltalálóknak ki is fizette.

Annak ellenére, hogy megállapodtak, hogy az „eljárást” csak a kísérletek lezárása után jelentik be, dr. Danszky István 1974 áprilisban az eljárást szabadalomként bejelentette „Eljárás erdőtelepítésre és/vagy erdőfelújításra, valamint vágóberendezés, takarítóberendezés, ültetőgéberendezés, szóróberendezés, permetezőberendezés és művelőberendezés, főként az eljárás foganatosítására”. Ez a bejelentés, melyről az intézet a Szabadalmi Közlönyből értesült, 11 igénypontot tartalmazott, amelyet 1974 októberében dr. Danszky további 54 igényponttal kiegészített. Ennek a bejelentésnek a rendezéséhez az intézet a MÉM Erdészeti és Faipari Főosztályának állásfoglalását kérte. Az újabb vitától függetlenül a talajlazító-mélyművelő gyártásának semmi akadályja nincs, a DEFAG minden igényt kielégít belőle (ez évben 13 db-ra van igény). Ebben a félévben befejezik a technológiai gépsor gépei kísérleti, majd prototípus példányainak kialakítását és minősítését. Ezt követően a DEFAG megkezdheti ezen gépek kísérleti célra való gyártását. Az intézet a hasznosító gazdaságokkal a kísérletekre szerződést köt, s így saját felelősségükre a gépsort is használhatják.

Ezután kitért DR. KERESZTESI a többi hozzászólásra és végül is sikeresnek minősítette az értekezletet, amely sok hasznos gondolatot vetett fel. A kutatás tárgyát ért észrevételek és igények tekintetében felhívta a figyelmet arra, hogy az intézet immár több mint öt éve megrendelésre kutat. Azon dolgozik, amit tőle a minisztérium, valamint a vállalatok és az egyéb szervek megrendelnek, amire a feltételeket megteremtik. Ezzel nem szándékozott védekezni, de segítséget kért abban, hogy megfelelő mód nyíljon azt kutatni, amit a gyakorlat elvár és sürget.

DR. CSONTOS GYULA zárszavában elismerte, hogy a műszaki kutatás a biológiaiainál sokkal eszközigényesebb, így a feltételeinek megteremtését minden fórumon elő kell mozdítani. Az értekezlet munkáját megköszönve nem ítélte el a néhol szenvedélyesebb hangot és megállapította, hogy az elhangzottakból nemcsak az intézet dolgozói, az értekezlet résztvevői, de maga a FAGOK is igen sokat tanulhatott.

JÉRÔME RENÉ